

1683.

1. Ansel, Andreas: Rex succedens.
2. Lembke, Jacobus: Programma, quo ad Disputationem
in reg. Balchasaris Helidii iuritat.
3. Lembke, Jacobus: Programma, quo ad Disputationem
in reg. Christiani Huerrei Posticii iuritat.
4. Lembke, Jacobus: De condonatione
- 5te Lembke, Jacobus: De eo, quod factum est circa
depositionem 13. 2. 1. iust et iur.
- 5te Lembke, Jacobus: De iure circa thesaurum
acquirendum.
6. Librandus, Franciscus: De liberatione fidei pignoris
ante solutionem
7. Librandus, Joh. De capite.
8. Librandus, Franciscus: De viduo.

1684

1. Ansel, Andreas: De collectis
2. Redekerus, Christophorus: De comitibus eoque
iuribus.

1684.

4. Strander, Thomas: De protocolis collegiorum
cumque probatione ac fide.
5. Strander, Thomas: De consuecibus interuentores
Germ. Inferius - Egenthumb.
6. Strander, Thomas: De iuramenti relaxatione

1685

1. Lambell, Jacobus: Omnia prius experiri veritas,
quam aruis, sapientem docet.
2. Strander, Thomas: De irritis sponsalibus, quibus
sine tutorum consensuum pupillae sunt irri-
toe.
3. Lincius, Ernestus Gerardus: De honoratione loco.

1686

- 1, 2, b, c, d, e: Feslingius, Thomas: De actione in aui.
Wo nichts ist, da hat es Kaiser sein Recht verlohren.
5 Imp. 1686, 1692, 1698, 1723, 1745

1687

1. Kless, Johannes : De actibus criticis seu secre-
toris
2. Strander, Johannes : De abusu et modis illius se-
cantationis hodie usitatis ... Constabularis
leg. Officium S. Ced. de ingen. in ammiss. occa-
sione 183. Commercium. Decretum Imperii 1687.
3. Strander, Johannes : De minimis.
4. Strander, Johannes : De falsis

1688

1. Festinger, Johannes : De officio advocatorum
2. Festinger, Johannes : De domicilio
3. Lumbke, Jacobus : Communis errorem jus
facere.
4. Pechel, Johannes : De Romanorum Titulis

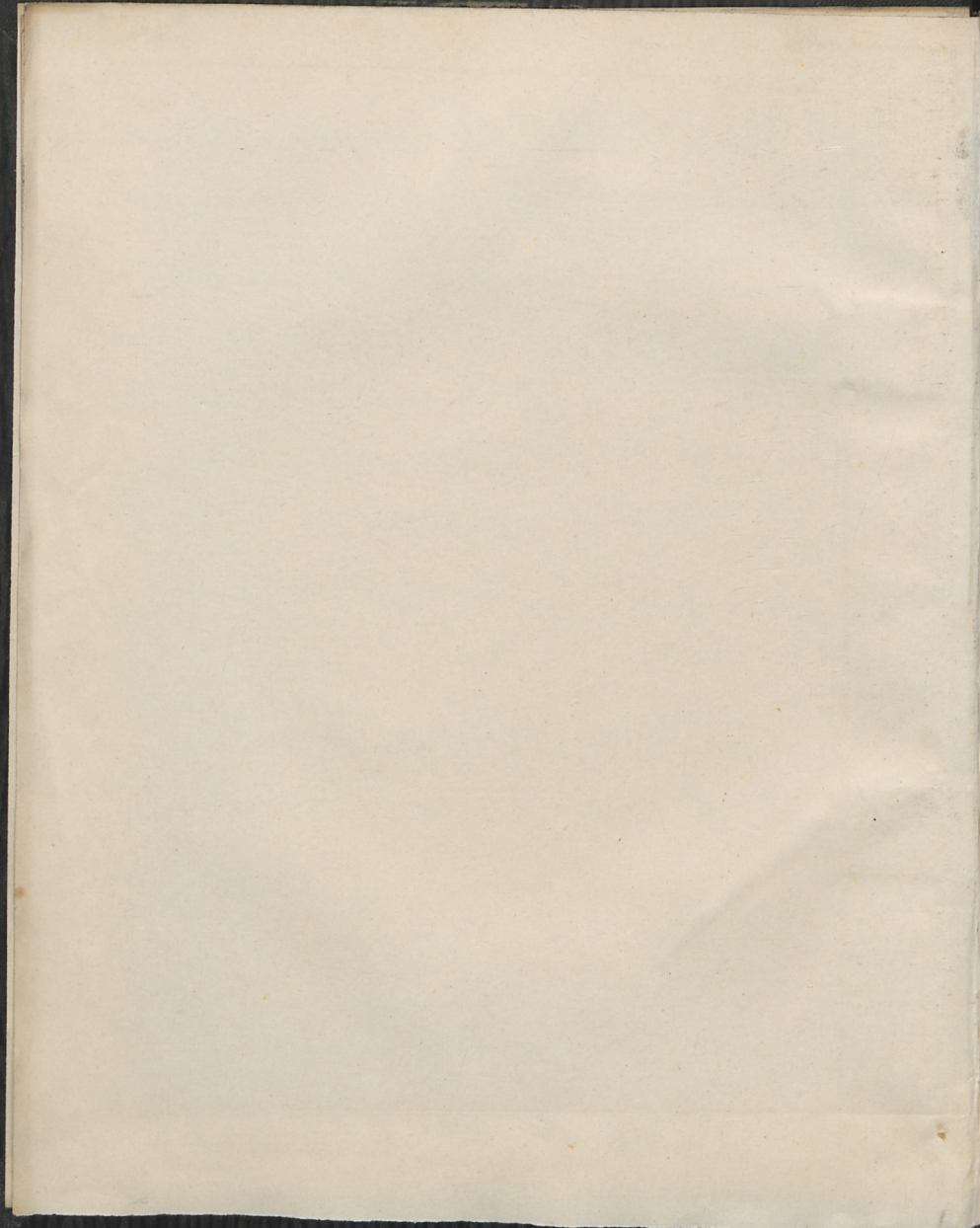
1/17

[Faint, illegible handwritten text, likely bleed-through from the reverse side of the page]

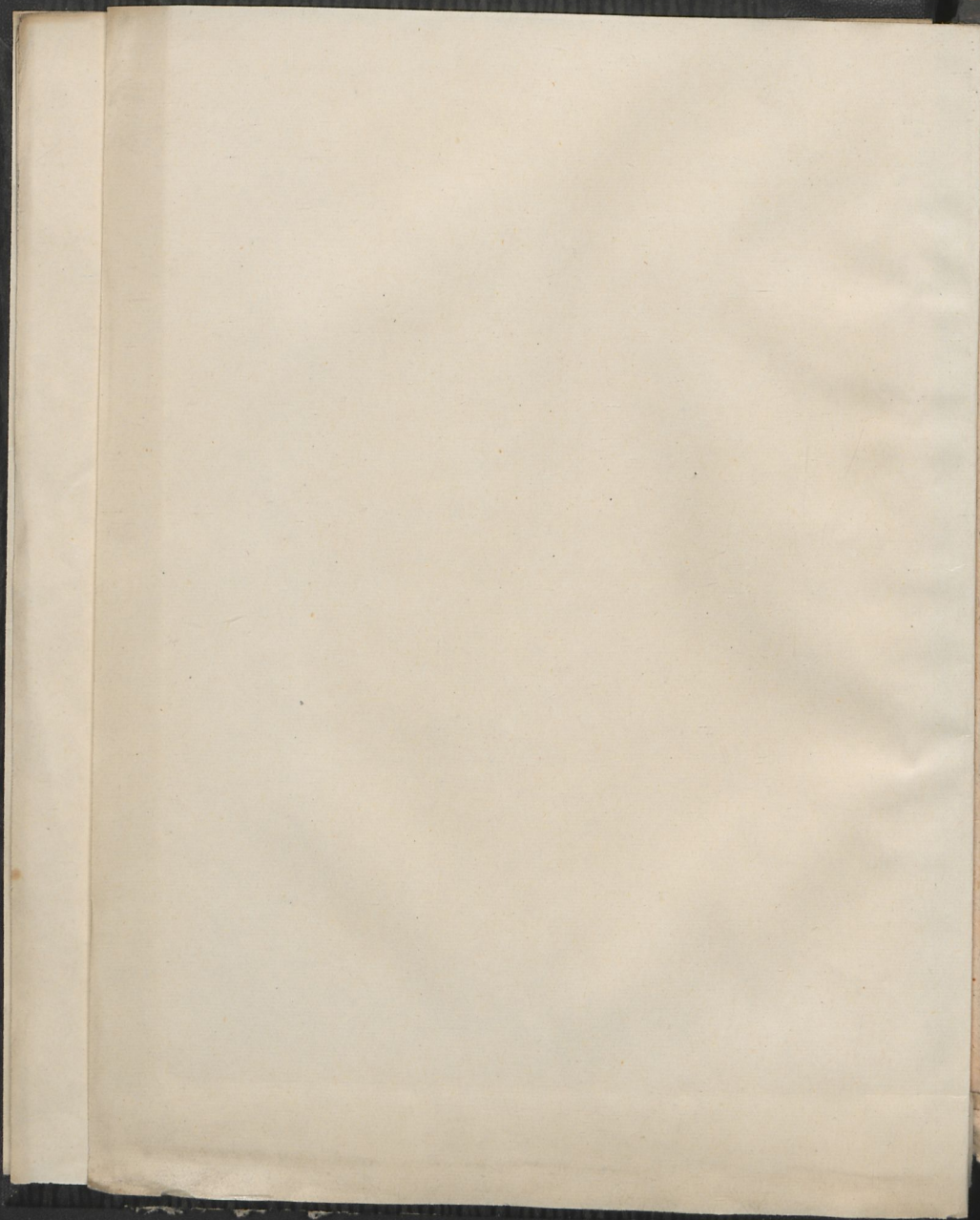

225
1686, 1 d

DISPUTATIO INAUGURALIS JURIDICA

DE

GERMANORUM PROVERBIO:

**Es nichts ist, da hat der
Kaiser sein Recht verlohren.**

h. e.

DE

ACTIONE INANI,

QVAM

DEO OPTIMO MAXIMO AUSPICE,

permissu & decreto

Amplissimi Jctorum Ordinis,

PRÆSIDE

DN. JOANNE FESTINGIO,

Jcto, Pandect. P. P. famigeratissimo, Serenissimi Ducis

Sverino - Megapol. Consiliario & Ducal. Consist. Assessore

gravissimo, h. r. Facult. Juridicæ Decano spectabili;

Dr. Patrono omni honoris & observantiæ cultu devenerando,

PRO LICENTIA

Summos in utroque Jure honores & Privilegia Doctoralia

rite legitimeque capessendi

Publice ventilandam proponit

JOACHIMUS ZERNER, Wilm.

IN AUDITORIO MAJORI, horis ante & pomeridianis

ad d. XXII. Aprilis A. M DC LXXXVI.

ROSTOCHI, denuo recusa Anno MDCCXXIII.

DISPUTATIO IN ARITHMETICIS ARITHMETICA

DE GERMANORUM PROVERBIO:

Das miedelste ist die hat der
Köcker sein Diebe erlöset

ACTIONE IN ANI

DEO OTTOMANO O ABICE

Amplum in omni Ordine

IN ARITHMETICA

IN IOHANNES ERSTINGIO

Das ist die erste Disputatio
in Arithmetica von dem
berühmten Mathematiker
Johannes Erstingio
aus dem Jahr 1600

IOACHIMUS 23333 Wilm

JOACHIMUS 23333 WILM
1600
HARTHEIM, demselben Anno MDCXXIII

CAPUT I.

Explicat Actionem inanem in genere & quomodo differat, ab Actione extincta, inepta, inutili, nulla.

I.

Iritum sermone proverbium:
Wo nichts ist / da hat der
Känser sein Recht verlohren.

*Vid. Gail. de Arrest. cap. 9. num. 20. Tabor. in
Racem. Crimin. p. 192. Besold. Thesaur. Pract.*

vocab. Nihil. Frisfcibus in Continuat. Thesaur. Besold. pag. 109.

Per quod nihil aliud indigitatur, nisi actio inanis, quam inopia debitoris excludit l. 6. ff. de dol. mal. qui enim nihil habet, ab eo etiam nihil peti potest. Unde jocosè dixit Bartolus;

MAL DA, CHI NON HA *conf. Hering. de Fidejuss. cap. 20.*

S. 15. n. 3. De hac ACTIONE INANI dissertationem in-

auguralem exhibiturus merito eandem ab ipsa explicatione

vocis auspico, cum ipsius consideratione mens ad rem ipsam

melius cognoscendam præparetur.

II.

Sisit autem se primum vox *Actionis*, quæ unde dicatur,

A 2

cum

cum notissimum sit, lubens ea, quæ circa etymologiam afferri possent, prætermitto. Homonymiam quod attinet, patet actionis significatio quam latissime, comprehendens generaliter omnem viventis operationem, quæ passioni opponitur. Recte igitur histriionum & fabricorum quoque actionem dicere solemus. *Calvin. in Lex. Jur. voc. Actio.* & hoc modo vocabulum Actionis sumitur vulgariter. Juridice vero quando accipitur, & ad usum forensium refertur, sumitur rursus latissime, late, stricte atque strictissime. (1) latissime de omni lite atque causa prædicatur, sive illa Civilis sive Criminalis sit, quæ alias Accusatio dicitur, *l. ult. ff. de privat. delict. l. 1. C. de Crim. Stellion. rubr. C. quando act. Civ. act. Crim. præjud. l. 8. ff. de accus. (2) late sub se complectitur omnes civiles Actiones non ordinarias tantum, sed & extraordinarias, Interdicta, Præjudicia, imo implorationem etiam Nobilis Judicis officii *l. 37. ff. de O. & A. l. 34. l. 178. §. 2. ff. de V. S.* (3) Strictè ordinarias tam in rem quam in personam actiones comprehendit, *l. 25. de O. & A. (4) Strictissime, solam actionem in personam denotat. l. 28. de O. & A. l. 178. §. 2. de V. S.* semperque hoc sensu opponitur petitioni, quæ actio in rem significatur, *§. 2. Inst. quib. mod. Obl. coll. l. 18. §. 1. de Acceptilat. conf. Svendendorf. de Act. c. 1.* Describitur Actio in stricta significatione, quod sit Jus persequendi in Judicio, quod sibi debetur *pr. Inst. de Act.* Hanc Actionis definitionem late examinant *Bach. Vinn. Harprecht. & alii ad d. pr.* Dantur autem varix Actionum species, quas omnes persequi qui instituti mei non est, cum de ACTIONE INANI saltem quædam in medium afferre constituerim, quapropter benevoluntium Lectorem remitto *ad Reinh. Bachov. eleg. tract. d. Act. Ol. dendorptii Class. Act. Hersfolt. d. Action. Svendendorf. d. Action. & alios plures, quos recenset Taber. in Syllog. mater. juridic. voce Actio.**

III.

Explicatio itaque Actionis vocabulo de voce INANI multa tradere operæ pretium non est: inane enim in Jure idem est,

est, quod vanum, seu quod est sine effectu *Dionys. Gothofred. ad l. 6. ff. de Dol. mal.* in quo significatu vox INANIS sæpius in jure nostro occurrit: sic enim *in l. 8. §. 9. ff. ad Scit. Vellej.* inanis dicitur Obligatio *in l. 8. ff. de Condict. ob turp. caus.* & *l. 39. ff. d. Donat. inter Vir. & Ux.* stipulatio inanis *in l. 38. ff. de dol. mal.* epistola inanis vocatur.

IV.

His præmissis Actio inanis sic breviter delineari poterit: ACTIO INANIS EST ACTIO, QUAM INOPIA DEBITORIS EXCLUDIT. Revera enim hic competit jus agendi, quamvis ob inopiam debitoris sit sine effectu. Quisnam vero sit inops vel pauper, variant interpretes: quidam pauperem definiunt, qui non habet 50. aureos in bonis: secundum alios pauper is dicitur solet, qui bona propria mobilia & immobilia non possidet, sed operis manualibus se sustentare necesse habet. *Gravett. Conf. 199. n. 8. Barbos. l. 14. c. 17. axiom. 1.* Verior tamen & communior sententia, quod hoc Judicis arbitrio sit committendum. *Dafes zu der Bescheidenheit des Richters stehe. Webn. Observ. Pract. verb. Armuth.* Inspecta videlicet personarum, locorum, rerum & causarum qualitate *Alex. l. 7. Conf. 91. n. 3. Coler. Proc. Exec. p. 1. c. 6. n. 163. Sebast. Medic. in tract. d. Cas. fortuit. p. 2. qu. 4.* Inopia autem & paupertas hic sunt synonyma, quamvis alii statuunt inopem a paupere differre, quod minus quam ille habeat. Hinc pauper dicitur multis ex eo, quod parum, inops vero, quod nihil habeat. *Seb. Medic. d. l. n. 3. 4.* Quomodo autem paupertas probetur *vid. Alex. l. 7. Conf. 37. Speckhahn. cent. 1. q. 38. Manz. in Patrocin. Debit. Decad. 2. qu. 5. per tot.*

V.

Cæterum quando circa actionem competentem paupertatis & inopiz habetur ratio, tunc agitur vel ex contractu, vel ex delicto. Priori casu obtinet Germanorum proverbium; *Wo nichts ist, da hat der Käyser sein Recht verlohren,* & actio fit inanis vel quoad sortem vel quoad uluras, quoad sortem

demiterum vel totam vel partem ejus. Posteriori casu vero pœ-
na pecuniaria, in corporalem commutatur, juxta illud brocar-
dicum: Qui non habet in ære, luat in corpore. Antequam autem
specialiorum hujus thematis tractationem aggrediar, paucis
agendum est de vocabulis actioni inani maxime affinis, UT
ACTIONE EXTINGCTA, INEPTA, INUTILI, NULLA, quæ
in proprio significato ab actione inani omnino discrepant.

VI.

Actio extincta est, quæ antea quidem Actori competitis,
sed postea certas ob causas sublata est. Sic actio Civilis & Cri-
minalis, si ad idem tendunt una alteram extinguit. v. c. Actio
injuriarum Civilis & Criminalis tendunt ad vindictam ambæ
Gail. 1. Obs. 65. n. 3. neutra rem familiarem persequitur, sed in
eo tantum differunt, quod illa pœnam actori, hac filico appli-
candam petamus, ideoque una alteram tollit. *Maranta p. 4.*
dict. 1. n. p. 47. Pariter actio sæpius extinguitur pacto & trans-
actione. Pacto eoque non nudo, quod obligationem & actio-
nem ipso jure tollit, *vid. l. 6. ff. de pact. l. 17. §. 1. eod.* ubi dicitur,
quod actiones injuriarum & furti per pactum ipso jure tollan-
tur, *Brumm. ad d. l. ibique citati add. l. 27. §. 1. eod.* ex hoc pacto-
rum genere quædam certam formam nomenque habent, ut
novatio & Acceptilatio, quibus non minus vetus obligatio &
actio aboletur. §. 1. 2. 3. *Inst. quib. mod. obl. toll. Lauterb. Com-
pend. Jur. ad tit. de pact. pag. m. 36. 37. tit. ad tit. ff. de Novat.
& tit. de Accept. add. ad dict. tit. Habn. ad Wes. Eckolt. Struv.
Exc. 47. th. 49. & 87.* Transactione, qua prior actio ipso
jure tollitur, si vel stipulatio intervenerit, sive ea simplex fue-
rit, sive Aquiliana, cui subicitur acceptilatio *l. 4. l. 15. l. 32. C.
de Transact.* vel per contractum innominatum perfecta fuerit
arg. l. 33. C. eod. quia tunc pristina actione agi non potest.
Habn. ad Wes. ad ibid. de Transact. n. 7. Extinguitur porro
actio præscriptione *tot. tit. ff. de divers. & temp. præscr. de qua
præscriptione actionum vid. Eckholt. ad tit. de Usurpat. & Usu-
cap.*

cap. §. 23. seqq. Zanger. de Except. p. 3. c. 10. Struv. Exc. 46. 2b.
 27. seqq. Lauterb. comp. Jur. ad dict. tit. d. divers. & temp. præ-
 ser. Extinguitur præterea actio rei interitu. Si enim res in
 specie debita sine culpa debitoris interierit, actio Creditoris
 perimitur l. 23. ff. de V. O. ibique Brunn. add. Lauterb. Compend.
 Jur. ad tit. de peric. & comm. rei Vendit. p. m. 237. ut & tract.
 Pandect. Synopt. eod. cit. §. 1. Extinguitur denique actio solu-
 tione præ Inst. quib. mod. toll. obl. add. Vinn. Bach. Rittershus.
 Harprecht. ad d. præ. & passim Dd. ad tit. ff. & C. d. solut. Plu-
 res modos, quibus actio extinguitur, vid. ap. Dn. Laur. Comp.
 Jur. ad. tit. Acceptilat. p. m. 502.

VII.

Sequitur jam actio inepta, quæ dicitur, quando actori
 adversus reum competit quidem certum aliquod juris reme-
 dium, sed is non probe examinatis omnibus causæ circumstan-
 tiis, nec ponderatis satis actionis, quam intendere conatur, re-
 quisitis, actione utitur incongrua, de qua actione inepta tenen-
 dum, quod is, qui actionem ineptam proposuit, ob id repulsus
 ad aptam redire possit, l. n. §. per. de Instit. act. l. 19. ff. de inoff.
 testam. l. 97. d. A. & O. H. l. 8. ff. de Hæred. petit. Brunn. ad d. l. n.
 Tiraquei. in l. boves §. hoc sermone limit. i. n. 16. Mev. p. 5. D. 199.
 Barbos. l. 16. c. 13. ax. 6. Carpz. p. 2. c. 16. d. 19. n. 3 item, quod li-
 ceat mutare libellum non tantum ante, sed post litis etiam
 contestationem, ut expresse docetur in §. 35. Inst. de Act. &
 l. 3. C. de Edend. ita tamen ut reus servetur indemnis, h. e. ut
 ipsi refundantur sumtus, & detur spatium ad deliberandum
 l. 79. d. Judic. conf. Brunn. ad l. 3. C. de Edend. n. 8. Bachov. de A-
 ction. D. i. th. 44. Vinn. ad d. §. 35. Inst. de Action.

VIII.

Actio inutilis est, doc. Gothofred. ad l. 20. C. de N. G. quam
 elidit exceptio, v. c. si quis agat ex conditionata promissione
 ante conditionem impletam: tum enim in jure nostro dicitur
 agere inutiliter l. 43. §. 9. ff. de Edil. Edict.

IX. Actio

Actio nulla est, quando plane deficit jus agendi. Sic nulla est actio inter Dominum & Servum §. 6. *Inst. de Noxal. Act. inter & patrem & filium §. 12. Inst. de furt. item si quis cum pupillo sine tutoris autoritate contraxerit, nullam regulariter adversus pupillum actionem habet, cum ille ne naturaliter quidem obligetur l. 41. de Condit. indeb. l. 59. de O. & A.* Ob deficiens jus actionis autem Actor statim a limine iudicii repellendus; Sine actione enim nemo experitur l. 6. §. fin. ff. de N. G.

CAPUT II.

Exhibet Regulam:

Wo nichts ist / da hat der Kaysler
sein Recht verlohren.

I.

Non videtur actionem habere, cui propter inopiam adversarii actio inanis est l. 6. ff. de dol. mal. add. c. olim 16. X. de restitut. spoliat. c. Odoardus 3. X. de solut. c. frequens 1. de restit. spoliat. in 6to. Rectissime autem asserit Ictus: *Non videtur actionem habere*; cum perinde sit ac si non habeat, quia actio ipsi competens ob impotentiam debitoris est inefficax. *conf. Manz. Patroc. Deb. decad. 1. qu. 5. concl. 2. num. 35.* Alias revera actio inanis non tollit jus agendi, sed impedit saltem effectum plenarie executionis, *vid. Barbos. l. 1. c. 16. axiom. 10. & l. 9. c. 65. axiom. un.* quæ executio non potest non esse inanis, si adversus nudum & nihil in bonis habentem instituaturs actio, cum non entis nullæ sint qualitates vel accidentia, & si vel mille adfuerint armati, nudum tamen spoliare non possint. *Quamvis*

vit putet *Coler. Proc. Execut. in Prefat. n. 25.* quod ne hoc quidem casu inanis sit executio; docet enim, siquidem in bonis condemnati executio fieri non possit, deveniendum esse ad detentionem personæ *conf. Gloss. in l. 3. §. Si Tutores ff. de suspect. tutor. l. 49. in fin. de Adm. tutor.* Sed etiamsi aliquando adversus debitorem hoc modo procedere in jure permisum sit, uti pluribus in seqq. demonstrabo, executio tamen hæc respectu Creditoris magis damnosa erit quam proficua. *conf. Mornac. in l. 6. ff. de dol. mal.* qui hanc in rem elegantissime scribit: *vulgatissimus, inquit, hic textus est adversus decoctores, quibus reliqui nihil est præter zonam, quam solvunt nullo negotio Creditoribus & bonis cedunt. Quod si præfracte atque ut animum expleat, continere eos longiore carcere velit creditor, nempe ab dolum & fraudem quam admiscere, indubitati juris est & hoc amplius ei decedere, ut scilicet alere eos tam diu teneatur.* Quinimo magis Creditorum interest, solvi debitores pauperes, ut labore, artificio vel industria quædam comparent, ex quibus satisfieri illis possit pinguiore redeunte fortuna. *Tholos. Syntagm. Jur. Un. l. 22. c. 14. & 16. Manz. patrocin. Debit. decad. l. qu. 5. concl. 2. n. 72. seqq.* Accedit quod non omnes debitores eodem modo ad inopiam vergant: multi enim sine sua culpa per temporum calamitates, incendia, aquarum inundationes, bellorum injurias & alios casus fortuitos ad paupertatem rediguntur, quorum fatalis paupertas omnino commiseratione digna est. *Coler. proc. Execut. p. l. c. 10. n. 60.* Et sicuti in genere varia sunt pauperum privilegia, de quibus vid. *Bennicas in tr. de privileg. paup. Sebast. Medic. tract. de Casib. fortuit. p. 2. qu. 4. Speckbalm, cent. l. 9. 37. Barbof. l. 14. c. 16.* ita ob æs alienum quoque non plane sunt denudandi, multo minus acerbis coercionibus affligendi; sed redditur hoc casu ob inopiam debitorum actio Creditorum inanis per supra cit. text. etenim quid imputandum ei, qui solvere, etiam si vellet, non potest.

B

vid.

vid. l. 17. §. 3. de Usur. Hinc inopem debitorem, ut ait Dn.
*Mev. Disc. levam. inop. debit. c. 1. n. 120. eo qui adigere vellet, ut ex
 asse Obligationi satisfaceret, laterem sane lavaret: nam omnes
 obligationes, quæ sub prisca integritate paucis constabant ver-
 bis, hodie autem magnis multisque foliis conscribuntur, mi-
 nus tamen servantur, quibuscunque tandem concipiuntur
 formulis, exceptionem habent tacitam ex debitorum inopia,
 quæ omnem actionem reddit inanem l. 6. ff. de dol. mal. atque
 ut in decoctores poena hoc casu statuitur iuste, licet ob de-
 fectum facultatum pro solutione frustra intendatur actio,
 ita adversus miseros & sine vitio suo inopes redditos poena-
 lia hæc remedia adhiberi minime æquitas postulat. Quan-
 doquidem nihil amplius consequeretur Creditor, quam ut de-
 bitorem alias miserabilem & calamitosum amplius affligeret,
 & afflictio contra omnem pietatem afflictionem adderet, vid.
 l. 14. de Offic. Præsid. c. 4. X. de Censib. c. 5. X. de Cleric. agrot.
 parcendum ideoque est inopi debitori, cum nora paupertatis
 ipsum evidenter excuset, arg. c. 1. caus. 14. qu. 6. c. cum in X. de
 Usur. inanisque sit actio, quam inopia debitoris excludit, conf.
 Oldendorp. Claff. 1. Act. 12. in defens. rei n. 2. ubi bene ponde-
 rare jubet verbum *inanis*, quasi dicat Ictus, nullum prorsus
 superesse remedium adversus inopem debitorem ex causa ci-
 vili: nec immerito, quia impossibile nulla obligatio, l. 185.
 de R. I. c. 6. eod. in 6to. & quælibet dispositio, conventio & pro-
 missio semper recipiat interpretationem, si res in eodem statu
 permanferint, adeo ut paupertas & solvendi impossibilitas
 postea casu nec per culpam debitoris superveniens excusa-
 tionem præstet, & a rigore relevet, etiamsi Juramentum ac-
 cesserit, c. 17. X. de Jurejur. Seb. Med. in tr. de Cas. fortuit. p. 1.
 qu. 4. n. 44. & p. 2. qu. 4. n. 36. Gail. 1. obs. 142. n. 9. Hinc per-
 jurus dici haud potest, qui ob inopiam promissa præstare
 nequit, *Mev. disc. levam. inop. deb. c. 1. n. 120. Mynsing. cent. 4.
 obs. 97. n. 7.* Sed an hoc casu relaxatione juramenti opus sit,
 quæ-*

quæritur? vult hoc Trentacinqu. Variar. Resol. l. 3. tit. de fæ-
 lut. resolut. 1. num. 12. Verum non omne iuramentum relaxa-
 tione superioris potestatis eget, conf. Gail. 1. obs. 22. num. 3. in
 fin. § n. 5. quo etiam spectat hoc iuramentum, arg. l. f.
 ff. qui sasiid. cog. c. 10. X. de iur. jur. add. c. 46. caus. n. qu. 3.
 a cuius obligatione ipso iure contingit liberatio: Iuramento
 enim omni inest clausula, si potuero, rebusque sic manentibus,
 quod multis confirmat Tiraquell. in l. si unqu. de revoc. donat.
 in prefat. n. 166. seqq. Tanto magis autem in privatis debitis
 debitoribus sine culpa sua depauperatis parcendum, cum ob
 paupertatem ab ipsis collectis & tributis sint immunes l. 4. ff.
 d. mun. § bon. add. R. 1. de Anno 1582. §. Und nach dem in fin.
 Conf. Oldendorp. Class. Act. Class. 1. Act. 12. in defens. rei n. 2. ser-
 me in fin. Sebast. Medic. in tr. de casib. fortuit. p. 2. qu. 4. n. 13.
 in fin. Gail. de Arrest. c. 9. n. 20. Nam collectæ atque tributa
 recte secundum saniora Saniorum Dd. principia imponun-
 tur non per capitacionem nach den Håauptern, vel per suman-
 tes nach den Feurståten, verum secundum quantitatem cu-
 jusque patrimonii ac vires obventionum ihren Einkommen
 und Vermögen nach. Si enim nulli alicujus prædii vel mi-
 nimi saltem existant reditus, nec aliunde suppetant faculta-
 tes, unde exsolvantur tributa, ex ligno sane & lapidibus tri-
 butum extorqueri non poterit: hinc etiam prædia non quo-
 ad fructuum inde perceptorum quantitatem collectationi
 sunt obnoxia, l. 4. ff. de Censib. Klock. de Contrib. c. 7. n. 93. Wel-
 conf. 103. n. 15. quos sequitur Carpzov. in Asyl. debis. c. 2. n. 61. 62.
 seqq. quod multis etiam præjudiciis confirmat Richter. p. 2.
 dec. 70. n. 61. seqq. Indeque notat Dn. Mev. in disc. levam inop.
 debit. c. 6. n. 69. autoritate Surdi de aliment. tit. 8. pr. 91. n. 5.
 quod ex æstimo s. catastro delendi sint pauperes, seu qui bo-
 nis labuntur. Non extendenda autem hæc immunitas a tri-
 butis ad eos, qui licet tributa & collectas exsolvere possint,
 nil quicquam tamen exsolvunt, sed indies onera excrefcere
 patiun-

patiuntur, usque adeo ut tandem non nisi distractione bonorum Magistratui satisfacere valeant. *Carpz. Asyl. debit. d. l. n. 70.* Adhæc ipsius Ecclesiæ actiones, quæ alias in Jure favorem merentur maximum, ita ut sub indultis moratoris non comprehendantur *Mev. disc. levam. inop. deb. c. 6 n. 74.* adversus debitores inopes redduntur inanes: etsi enim Oeconomo & curatori Ecclesiæ maxime incumbat, omni studio contendere, ut Ecclesiæ utilitas augeatur, attamen si sine impietate & inhumanitate fieri non possit, pietatis hic potior habenda ratio: quandoquidem Ecclesia austruix & cultrix Justitiæ, honestatis & æquitatis esse debet *Corhm. Conf. 3. n. us. & seqq. vol. 1. nec quidquam descendere potest, quod nota iniquitatis non caret Cravett. Conf. 873. n. 7.* Firmo itaque statuto, quod actio propter inopiam debitoris reddatur inanis *l. 6. ff. de dol. mal.*

II.

Quo circa tamen notandum, quod hæc omnia tantum eo referenda sint, si ad dandum quis obligetur, aut de iis causis habeatur quæstio, in quibus excutiendæ veniunt vires patrimonii, aliud vero si ad factum præstandum quis teneatur: tunc enim ob paupertatem liberari non potest, *vid. Dn. Mev. in Discuss. levam. inop. debit. c. 5. n. 51. seqq.* hinc etiam est, quod a personalibus oneribus excusationem non præstet inopia. *Mev. d. l. c. 5. n. 56. Gail. de Arrest. c. 9. n. 20. Manz. Patroc. debit. decad. 1. qu. 2. n. 23.*

III.

His itaque positis ad ulteriora; sequitur autem ex ista inanis actionis natura, ut secundum *cap. Odoardus, 3. X. de Solut. debitor*, si non habeat, unde solvat Creditoribus, propterea excommunicari non possit, nec aliter molestari, quam ut præstet cautionem de solvendo, si ad pinguiorem fortunam pervenerit. *Panormitan. in cap. Odoard. 3. X. de solut. n. 1. add. Manz. Patroc. debit. decad. 1. qu. 5. concl. 2. n. 21.* Impotentia enim solvendi non tollit solutionem, sed effectum

effectum saltem executionis reddit frustratorium de presenti, & solutio differtur in tempus potentia. *Panorm. d. l. Admic.* tenda tamen hic est cautio, quam possit præstare debitor, & quidem si fide-Jussores invenire non possit, Juratoria cautio sufficit: alioquin enim in causis civilibus, qui ob suam inopiam fidejussores aut pignora invenire nequeunt, Juratoriae cautioni relinquantur *Nor. uz. c. 2. aut b. Generaliter C. de Episc. & Cleric.* Sed hæc impotentia seu difficultatis exceptio, an vero executionem condemnationem seu processum Judicii, an vero executionem tantum, controversant *Dd. Panormit. ad c. 16. X. d. restit. spoliat.* statuit, & quidem recte, quod executio tantum impediatur, donec fuerit solvendo, & quod cogatur debitor se defendere quoad finem Judicii. Limitant vero nonnulli hanc sententiam, nisi tanta sit debitoris inopia, ut excludat omnem facultatem litigandi & se defendendi *docente Panormit. d. l.* attamen alii rectius sentiunt, quod pauperibus litigantibus, ne indefensi relinquantur, subministrantur sumtus, & Advocati, qui gratis patrocinentur, publico salario constituantur. *conf. Carpz. l. 3. Resp. 122. num. 9. Berlich. p. 1. concl. 7. n. 69. seqq. Sebast. Medic. de casib. fort. p. 2. q. 4. n. 11.*

IV.

Cum autem Creditores non subsecuta solutione adversus miseros debitores per scommata & injurias obreftationes properent, eos diffamando per famosas scripturas, per proclamationes in hominum coetu: Quæritur, an hoc Creditorebus liceat, & ane debitoribus ob has illicitas injurias competat actio injuriarum? Uti autem hoc, tanquam privatae ultionis species omnino damnari debet, cum judiciorum vigore Jurisque publici tutela in medio constituta sit, & nemini permissum sibi privatim jus dicere *l. 14. C. de Judicis Coler. Proc. ex ec. c. 8. n. 70. seqq. Hering. de Fidejuss. c. 19. n. 93. seqq.* quin merito puniatur, adeo ut Creditor propterea debitum amittat *l. 13. quod met. caus. l. 7. C. Unde Vi.* ita etiam adversus eos injuriarum

actio deneganda non est, cum veritas convicti non excuset convictiantem, *vid. Constit. Crim. art. 10. Gail. 2. obs. 99. Mynsing. C. 4. obs. 4. Heig. p. 2. qu. 31. n. 41. seqq.* nisi quatenus peccata nocentum nota esse oportet & expedit, *l. 18. pr. ff. de injur.* quamvis condonandum quoque aliquid illorum indignationi ad id, ut poena mitigetur, *l. 38. §. 8. ff. ad L. Jul. d. Adult. l. 4. C. cod. Gail. l. 2. obs. 10. n. 37. Dn. Mev. disc. levam. c. 4. sect. 1. num. 100. seqq.*

V.

Sic expositis, quid sit actio inanis, quæ ratio, quis effectus, nunc etiam videndum erit, quomodo in casu existentis actionis inanis quoad debitorem principaliter obligatum, aliunde Creditori cautum sit, & quomodo data etiam cautione actio interdum reddatur inanis. Creditores equidem, dum hodie saepe falluntur, cum aliis contrahentes non facile iis fidem habent, nisi datis in securitatem aut fidejussoribus aut pignoribus, quo facto etiam si Principalis reus fiat non solvendo, cum utique hujus inopia fidejussores ne utiquam liberantur, sed omnino conveniri possunt. *§. ult. Inst. de replec. l. 76. ff. de procurat.* Elegans vero hic incidit quaestio, quid juris nimirum sit, si fidejussores conjecturam habeant, debitorem labi facultatibus, idq; Creditori denunciant, ut debitum exigat, dum consequi potest, is vero negligat, an hoc casu fidejussores, debitore postea ad inopiam redacto, a petitionibus creditoris sint liberati, ita ut ipsius actio reddatur inanis? quod utique affirmandum censeo; imputet enim sibi, quod noluerit persequi, quod tamen persequi potuit, & quod non exegerit, quod exigere potuit, *l. 44. ff. Mandat.* cum negari non possit Creditorem ex proposito tantum nocendi, inq; necem & dispendium fidejussorum, ad hoc ut ipsorum actiones inanes fiant, ex actionem debiti dolose intermittere. Cautebet igitur diligenti Patrifam. notum esse debet illud dictum Alpei foeneratoris apud Columellam: Bona nomina, nisi exigantur, mala fieri. *conf. Colcy. Proc. Execut. p. 1. c. 10. n. 358.*

358. Nov. 4. c. 1. *Auth. Prasente C. de Fidejuss. Hering. de Fidejuss.*
 c. 20. §. 15. n. 3. Attamen fidejussoribus hoc datum est benefici-
 um, ut ob aliorum debita, pro quibus intercessere, conveniri
 non possint, nisi excusso principali debitore, quod autem ita ac-
 ciendum, si principalis debitor solvendo fuerit: Si enim de-
 bitor principalis non fuerit solvendo, fidejussor hanc exceptio-
 nem excussionis opponere nequit, quia inanis est executio,
 quam inopia debitoris excludit. *Gail. 2. obs. 27. n. 14. Carpz. p. 2.*
c. 18. d. 16. Berlich. p. 2. concl. 24. Coler. Proc. Execut. p. I. c. 10. n. 385.
Hering. de Fidejuss. c. 27. n. 199. Idem accidit in pignoribus: Cre-
 ditor enim contra tertium possessorem hypothecaria actione
 experiri non valet, priusquam principalis debitor fuerit excus-
 sus. *auth. Hoc si debitor C. de pignor. Nov. 4. c. 2. Lauterbach. Com-
 pend. Jur. ad tit. de pignor. p. m. 314. Carpz. l. 2. tit. 6. Resp. 71. n. 5.*
 An vero hoc jus excussionis in generali hypotheca tantum, an
 vero etiam in speciali obtineat, maxime inter Dd. est contro-
 versum. Posterius defendit *Dn. Lauterb. cit. loc. ibique all. Franz.*
l. 1. Resol. 12. Prius autem tenentur *Berlich. p. 2. concl. 24. n. 27.*
Carpz. p. 2. c. 18. d. 18. §. lib. 2. Resp. 72. n. 4. & alii, quorum sen-
 tentia de jure verior, ob *Nov. 112. c. 1. §. 1.* ubi expresse ab il-
 la regula juris novi, per quod jus excussionis introductum, ex-
 cipitur specialis hypotheca, in cujus persecutione non habet
 locum excusio. *conf. Brun. in l. f. C. d. O. E. A. & Habn. ad Wes. d.*
Distract. pign. n. 1. Plane vero a tertio possessore beneficium ex-
 cussionis opponi non potest, si debitor notorie non fuerit sol-
 vendo; siquidem excusio non sit ad alium finem, nisi ut appare-
 at, an debitor solvendo sit, nec ne; notoria autem non egent
 probatione, si tamen notorium non sit, debitorem non esse
 solvendo, creditori incumbit probatio, eum non solvendo esse;
 nam qui intentionem in negativa fundat, probare eam debet, *l.*
Pen. §. 2. ff. ne quis eum qui in jus voc. Gail. l. 1. de pac. publ. c. 18.
num. 4. Carpz. l. 2. tit. 6. Resp. 71. num. 12. quomodo autem probetur
 debitorem non esse solvendo, *vid. Berlich. p. 2. concl. 24. num.*

143. *Coler. proc. execut. p. l. c. 10. n. 336. Hering. de Fidejuss. c. 27. n. 20. seqq.* Creditori laxo ut suum recuperet, datur interdum etiam actio doli, si alias suum consequi non possit; v. gr. Si procurator meus ad agendum constitutus colluserit cum adversario ut absolveretur, regulariter in eum non habeo actionem doli, quod corruperit procuratorem meum, quia competit mihi actio mandati adversus procuratorem meum, si modo solvendo fuerit, si vero solvendo non sit, omnino datur doli actio, dum aliam in effectu non habeam. *Brunn. 3. l. 7. §. 9. ff. de dol. mal.* item: Si tutore autore pupillus ab aliquo fuerit circumscriptus, cum sit tutelæ actio in id, quod interest, cessat actio de dolo, nisi tutor solvendo non sit, actio enim adversus nulla subesse videtur, *vid. Lib. Βασιλικων lib. 10. tit. 3. num. 5. & 6.* porro Creditori consultitur, ut, si debitor nihil habeat in bonis, in quod fieri possit lex executio, eadem decerni queat in debitoris sui bona. *l. 15. §. 2. & 8. ff. de Re Judic.* modo debitor fateatur se debere: nam alias sine processu ordinario non condemnatur novus debitor. *Coler. d. proc. Execut. p. 2. c. 3. n. 485. Dn. Mev. p. 4. Dec. 65. Berlich. p. 1. concl. 80. §. 37.* quos sequitur *Brunn. in l. 2. c. quando ff. de vel privat. debit. sui debet. conven. possit vel debeat.* Et tantum de Actione inani, quatenus obtinet Germanorum proverbium: *Wo nichts ist, da hat der Räpfer sein Recht verlohren*, quod teste *Dn. Mevio in discuss. Levam. in op. debit. c. 5. n. 44.* experientia plusquam notum fecit, miserandis exemplis eorum, qui cum magnas summas in ære suo haberent, panem ferme mendicare coacti sunt, nihil præter curam & lites ex chartaceis & atramentariis nummis habentes, ut non immerito talia nomina quis appeller inania habendi simulacra, opum somnia, larvata bursarum patrimonii pigmenta.

VI.

Interim ne quis putet, licitum esse res alienum conflare & non reddere debita omnino impune, eum ob deli-

deficientia bona actio reddatur inanis; discernendi a se invicem sunt debitores obrerati; multum enim interest, an bona sua debitores decoxerint, an vero citra suam culpam in paupertatem inciderint; hi uti omni commiseratione & auxilio digni, ita illi, qui per luxum bona sua consumunt, & quibus quotidie grandes fumant pulvibus ollæ, nullum merentur favorem: alias enim fides fundamentum omnis societatis omnino violatur, qua tamen nihil sanctius, adeo ut *Senec. ep. 8.* eam etiam sanctissimum humani pectoris bonum vocaverit: fidei autem nihil magis congruum, quam ea, quæ placuerunt, servare, *l. 1. pr. ff. de Pact.* cum itaque optimum in vita contra omnes injurias & retinendæ concordæ commodissimum remedium sit contractuum fides, *Dion. Halicarn. l. 6.* ex quo cum *Cic. l. 2. off.* firmiter ratiocinari licet, nullam existere posse fidem, si non reddatur debitum. *Heig. quæst. Illustr. p. 1. qu. 35. n. 1.* Hinc debitores boni & probi omnem movebunt lapidem, ut creditoribus suis satisfaciant, morosi vero & leves severo executionis remedio ad hoc adigendi.

VII.

Quem in finem prodiit Lex XII. tab. satis rigorosa: Cujus verba refert *Oldendorp. Class. 1. Act. 12. in defens. rei n. 2.* *Æris confessi rebusque jure judicatis triginta dies iusti sunt. Post deinde manus injectio esto: in jus ducito, ni judicatum facit. Tertius autem nundinis, si interea pactus non sit, capitis pœnas dato: aut trans Tyberim venum ito: Et, add. Carpzov. in Asyl. debit. post. l. n. 3. seqq.* quam duritiem frequentia imposturæ efflagitavit, quo levio rem hominum audacia in contrahendis passim debitis retraheretur. *Oldendorp. c. 1. Tholof. l. 22. c. 6. n. 5.* ubi hæc latius explicat. *item Ravard. l. 4. c. 18 Heig. quæst. illust. p. 1. qu. 35. n. 25. Riscerb. ad LL. XII. tab. Class. 3. c. 11. Manz. Patroc. debit. dec. 1. quæst. 5. concl. 3. num. 106. seqq.* Quam ob causam nec mores aliarum gentium ab hoc rigore multum recesserunt, in tantum Creditoribus indulgentes, ut morosos de-

C

bi-

bitores ac impositores vinculis & compedibus coercere, vel tibi vel plateam ducere, vel nudos super saxo ponere, aliave ignominia tractare & vexare potuerint. *Job. Sam. d. Servit. perfon. l. l. c. 4. n. 5, Matth. Brum. de Cess. bon. qv. 6. pr.* Ab hoc rigore tamen Legis XII. tabul. postmodum recessum est, lata lege Petilia, & statutum, ne quis ob æs alienum neceretur, & ut pecuniæ creditæ bona debitoris non corpus obnoxium esset, *Liv. l. 8. Heig. p. 1. qv. 53. num. 29, Hottomann. quæst. illust. 26.* quam legem Petiliam postea amplexi sunt Imperatores, *cons. l. 12. C. de O. & A. l. 2. C. de Exact. tribut. Nov. 134. c. 7. l. 1. C. qui bon. ced. poss. & in super ipsi beneficium cessionis indultum est, Oldendorp. d. l. add. Tholos. l. 14. c. 3. n. 3, Heig. p. 1. qv. 35. n. 30. 31. Coler. proc. Execut. p. 1. c. 3. n. 161.* utrum autem huic cessionis beneficio de jure civili quis valide renunciare, & se ad carcerem obligare possit, quaeritur? Affirmativam tenent multi, ut *Bartol. Bald. Cin. Dyn. Salicet.* quos allegat *Tholosan. in Syntagm. Jur. Univerf. lib. 21. c. 25.* sed negativam rectius multis propugnant ipse *Tholos. d. l. add. Bach. ad Tr. V. 2. D. 24. tb. 4. lit. E. Siruv. Exerc. 44. tb. 28.* cum hoc pactum nimis asperum & inhumanum sit restringens jus libertatis. *Nec obs. l. pen. C. de pact.* cum hoc jus potius favore humanæ conditionis, quam singulorum indultum sit, cui propterea a privatis vis fieri nequit.

HIX.

Et hæc Jure Codicis vera sunt: cum vero sublequentibus temporibus legum beneficiis abuti, res suas decoquere, & scienter fallere inter artes referretur, moribus & statutis locorum ad Jus priscum Romanorum, quo obnoxii imminabant compedes, reditum est, quo & cautius mercari discerent, incaute negotiantes tædio carceris solutionem citius cogitarent, & suæ negligentix condigna poena castigarentur. *Mev. ad Jus Lub. lib. 1. tit. 3. art. 1. n. 32.* Pluribus itaque locis publicis legibus moribusque inductum, ut debitores debitum non exsolventes conjiçantur in carcerem

cērem, in den Schuldthum. *vid. Befold. thesaur. pract. voc. Schuldthum. & late Berlich. p. 2. c. 28. per tot. Carpzov. p. 2. c. 22. d. 1. seqq. Coler. proc. Execut. p. 1. c. 6. per tot. Tholof. Syntagm. jur. Univers. lib. 22. c. 6.* An vero statuto & moribus contrales Romanas hoc induci potuerit quæstionis est: *conf. Heig. qv. 35. num. 40. seqq.* ubi id omnino affirmat, cujus sententiam etiam plurimorum locorum consuetudines approbant. Quamvis quoad debitores sine sua culpa inopes factos tale statutum induci non possit, ut recte monet *Heig. d. l. n. 47. seqq.* Porro quæritur? An pactum tale, quod debitor in casu admittæ moræ se ad carcerem obligavit, de moribus nonnullorum locorum valeat? Affirmat hoc & quidem recte *Coler. Process. Excut. d. c. 6. num. 54.* multisque suam confirmat sententiam, *add. Mynsing. Cent. 6. Obs. 15. Mev. in disc. Levam. inop. debit. e. 4. sect. 1. n. 12. seqq. add. Jus Lub. lib. 1. tit. 3. art. 1. n. 32.*

IX.

Obtinet porro de moribus nonnullorum locorum aliud remedium adversus debitores solvendo non existentes adhiberi solitum: Additio nempe ad operas Creditori præstandas quæ nihil aliud est, quam remedium executivum, quo mediante Creditor compellit debitorem, ut ipsi vel solvat, quod debet, vel loco pecuniæ servitia & operas in eventum, non factæ solutionis promissas exhibeat, donec satisfaciat. *Coler. Proc. Execut. p. 1. c. 9. n. 1. Manz. Patroc. paup. decad. 1. quæst. 8.* quæ additio ad operas Juri divino non est contraria, *vid. 2. Reg. 4. v. 1.* Gentium Juri consona, cum inde quis obstringatur omni possibili opera & modo per omnes corporis & honorum vires præstare, & efficere, ut creditor suum consequatur. Et quamvis in *l. 12. C. de O. & A.* hoc sit prohibitum, statuta tamen fidei humanæ adversus malitiam debitorum consuetudina derogare huic legi facile poterunt, *vid. Mev. disc. lev. inop. debit. c. 4. sect. 1. n. 21. seqq. & ad jus Lubec. d. l. n. 16. seqq. Coler. Proc. Execut. p. 1. c. 9.*

X.

Arresta cum personarum, tum rerum, quando usurpari
soleant, *vid. Berlich. p. 1. concl. 50. seqq. Coler. p. 1. c. 7. Mev. discus-
suff. levam. inop. debit. cap. 4. sect. 1. n. 64. seqq.*

XI.

Restat ut paucis quoque dicamus de Obstagio, quo de-
bitores quoque ad fidei observantiam adstringuntur, & nihil al-
liud est, quam pactum inter Creditorem & debitorem, quo hic
promittit non servatis conventis se sistere in certo loco, nec
inde nisi iis impletis discedere. Licet autem obstagia pro fide
constringenda olim recepta & publicis quoque constitutioni-
bus approbata fuerint, ut patet ex *R. I. August. de anno 1548. tit.
von Wucherlichen Contracten*, quia tamen magnus in Ger-
mania obstagiorum abusus subsecutus fuit, illaque extremo
debitorum malo & nullo Creditorum commodo fiebant, sed
multa inde publica scandala oriebantur, ideoque publicis im-
perii constitutionibus propter abusum & scandala obstagia tu-
ere abolita, uti apparet aus *der Policey-Ordnung zu Franck-
furt de Anno 1577. tit. von wucherlichen Contracten §. Wiewohl
auch in des heiligen Reichs*, ut in *Holfatia viridis* adhuc sic hu-
jus obstagii observantia, *vid. d. Obstag. late Coler. Proc. Exec. p.
1. c. 3. p. 1. Gail. 2. O. 45. Dn. Mev. Discuss. Levam. cap. 4. sect. 1. n.
85. seqq. Carpz. p. 2. c. 22. d. 30. 31. Tabor. in disp. d. Jure Obstag.*

XII.

Hæc & alia qualiacunque etiam fuerint adversus
morosos debitores inducta remedia non extendenda
puto adversus eos, qui præter culpam casu inopinato & fa-
tali ad incitas fuere redacti, *vid. Manz. Patr. deb. dec. 1. qv. 5.
concl. 2.* quorum conditio nunquam non deploranda, adeo
ut etiam ad officium honorum Principum & Magistratu-
um pro salute subditorum & civium vigilantium perti-
neat, providere miseris debitoribus, ne bellicis & aliis ca-
sibus fortuitis afflicti omnibus bonis sævo modo exuan-
tur,

tur, uti autem variaz hac de re speciales Constitutiones ex-
tant, ita de universali præsidio debitorum non solvendo existen-
tium in Imperio Romano spem fecit pulcherrimam *Pacif. Os-
nabr. art. 8. de Indaganda*, ubi constitutum est, miseris debito-
ribus subveniri debere. Quomodo autem fieri debeat, ad pro-
xima comitia relatum est. In quibus deinde Ratisbonæ A. 1654.
de eo post adhibicum Consilii Aulici ac Cameræ Imperialis Con-
siliium & deliberationem maturam Ordinum certus constitu-
tus est modus. *conf. all. R. 1. de Anno 1654. §. Nachdem auch in
den Frieden: Schluß seqq. Dn. Mæv. p. 4. D. 148.*

XIII.

Num vero contra communes executionis regulas de-
bitoribus subveniri possit, acriter disceptatum: quod ta-
men omnino affirmandum puto. *conf. Carpz. Asyl. debit. c. 3.
per tot. & Dn. Mæv. disc. levam. c. 1. per tot.* Hinc varia debi-
torum obaratorum adminicula, ex quibus præcipua hoc loco
afferre animus est, inter quæ primum se mihi offert dilatio-
nis concessio.

XIV.

Si itaque justa & rationabilis causa svadeat dilationem
concedi debitori, vt commode solvere possit, non prohibentur
Judices eam pro arbitrio indulgere. *l. 4. §. 5. ff. de Re judic. Tren-
tacing. Var. Resol. l. 3. tit. de solut. c. 1. n. 3. & 4. Coler. p. 3. c. 6. n.
12. Tholos. Synr. Jur. Univ. lib. 21. c. 18. n. 32.* licet enim certus
debitori ad solvendum post sententiam a lege dictus sit termi-
nus, ita ut Judex etiam teneatur secundum jura constituta pro-
nunciare: attamen si vel debiti quantitas vel personarum qua-
litas & conditio imo ipsa necessitas aliud svadeat, quin tum Ju-
dex longiorem dilationem concedere possit, nullus dubito. *l. 2. ff.
de Re judic.* quod fit etiam, cum ipsorum Creditorum commo-
do: nam si debitor itatim rigorose ad peram usque excutiat, & mini-
mam eij partem interdum tantum consequitur, si autem debi-
tori

tori modica concedatur dilatio, totius crediti receptionem sibi
 spondere poterit, si debitor ad pinguiorem fortunam pervene-
 rit. *Carpz. Asyl. debit. c. 4. n. 3. seqq. Mev. disc. Levam. C. 4. n. 142.*
 Ideoque de praxi hodierna Judicis arbitrio relictum est, ob
 solvendi difficultatem solutio aes terminum prorogare, ita ut
 etiam ob dilationis concessionem appellatio non sic permissa.
Dn. Mev. p. 6. d. 98.

XV.

Secundo debitores sine culpa sua obzrati impetrare pos-
 sunt rescripta Moratoria, quæ aliis vocabulis Jctis dicuntur Di-
 plomata, literæ induciales, dilatoriaræ, gratiæ, securitatis, a Gale-
 lis lectres de respit, quinquennales induciæ, plerumque in
 quinquennium concedi solent, a Germanis vocantur *Quinquen-*
nellen, Schutz-Briefe, Anstands-Briefe, item *Eiserne Briefe*, hinc
 illi, qui impetrant ejusmodi literas, dicuntur, daß sie *Eisern wer-*
den, conf. Wehn. Obs. pract. voc. Anstands-Brief. Besold. in The-
saur. Pract. voc. Dvinqvenel. Carpz. Asyl. debit. c. 4. n. 2. seqq. Dn.
Mev. Disc. Levam. c. 4. sect. 8. Coler. proc. Exec. p. 1. c. 4. n. 14. Tho-
los. l. 22. c. 7. Hering. de Fidejuss. c. 1. n. 101. seqq. Conceduntur au-
 tem induciæ moratoriæ indulcti Imperantium ad dilationem de-
 biti ad tempus, quod plerumq; quinquennale est & quidem sub
 fidejussione idonea, *l. 4. C. de prec. Imp. offer.* idque in favorem Cre-
 ditorum, ne debitor bona, quæ adhuc salva habet, durantibus
 induciis consumat, ut cum iisdem autugiat, quod & hodie rece-
 ptum *conf. Hering. d. Fidejuss. c. 5. n. 128. seqq. Carpz. d. c. 4. n. 28.*
seqq. Limn. J. P. l. 4. c. 8. n. 231. Porro non aliter conceduntur,
 quam ob justam causam iis debitoribus, qui sine sua culpa casu
 fortuito facultatum suarum jacturam fecerunt, non vero Mer-
 catoribus fallitis Banca ruptoribus, Die nicht aus unversehnen
 zugestandenem Unfällen oder Schaden ins Verderben kommen,
 sondern aus Muthwillen zu vielen Pracht und dergleichen zum
 Falliment sind gerathen, *Hering. de Fidejuss. cap. 5. num.*
03. Besold. Thesaur. P. pract. d. l. Nec contra Ecclesiam aliamve

ve piam causam, *arg. l. 43. ff. de Reliq. & sumt. fun. Trentacing.*
Var. Resol. l. 3. tit. de solut. R. l. n. 16. Mauz. Patroc. debit. decad.
4. qu. 9. n. 67. Carpz. Afyl. debiti. c. 9. n. 49. Effectus induciarum
 potissimum in eo consistit, ne citra tempus concessum mole-
 stiam debitoribus creditores creent, ut interim debitores respi-
 rare possint meditando rationes solvendi. Unde constat hæc
 rescripta moratoria nihil iniquitatis habere. *l. 2. C. de Prec. Imp.*
Off. l. f. C. qui bon. cred. pess. add. Reformation guter Pollicei de A.
 1548. tit. von verdorbenen Rauffleuten s. Nachdem sie zu Zei-
 ten. it. Pollicei-Ordnung in Franckfurt de Anno 1577. tit. von ver-
 dorbenen Rauffleuten s. Wann auch solche.

XVI.

Tertio non postremum depauperatis debitoribus benefi-
 cium est, quod possint particulatim debitum solvere, auf gewiss
 se Termine, cui in solidum semel solvendo non sufficiunt: licet
 enim partis solutio multum incommodi habeat, ideoque invi-
 to Creditori regulariter obtrudi non possit, *l. 3. ff. fam. Erscise.* li-
 mitanda tamen hæc assertio, si propter inopiam sine sua culpa
 miser, solidum præstare non valeat. *conf. Dn. Mev. p. 7. Dec. 451. &*
in disc. Levam. Inop. debit. c. 4. Sect. 9. Carpz. Afyl. debit. c. 4. n. 93 seqq.

XVII.

Quarto non leve quoque beneficium Constitutio-
 ne Imperatoris Justiniani in *Nov. 4. C. f. & auth. Hoc nisi*
debitor C. de Solut. Debitoribus ad solvendum non idoneis
 indultum: Nam licet secundum Juris communis regulam
 aliud pro alio invito Creditori solvi non possit, *l. 2. §. 1. ff.*
de Reb. Credit. l. 16. C. de Solut. relaxanda tamen hoc casu
 Juris communis regula. *conf. Manza. Patroc. Debit. decad. 2.*
90. 10. Requisita dationis in solutum ex *Dn. Mev. p. 4. D. 370.*
 congesit *Dn. Brunnem. in l. 2. ff. deb. Re. Credit.* Quæritur
 autem hic, utrum subhastatio, quæ Jure Civili requirebatur
Nov. 4. c. 3. per Constitutionem novissimam de Anno 1654. §.
 So viel nun die Capitalia, sit remissa? quod recte affirmat *Dn.*
Mev.

Mev. p. 3. d. 287. per dict. Conf. de Anno 1654. ubi nulla subhastationis facta est mentio; deinde etiam in æstimationis modo peculiare beneficium concessum, quod competere non posset, si tentanda esset prius distractio, & ita in summo Tribunali Regio in causa Nicolaus Dehmels, contra Daniel Peckern pronunciatum esse tradit Dn. Mev. dict. loc.

XIIX,

Pergendum jam ad omnium præstantissimum debitoribus calamitosis competens præsidium, competentis nempe ne ultra quam facere possint, condemnari queant, ut remaneat illis competens victus, & suppetant necessaria sustentationis remedia, ne egeant, quod *arg. S. fin. Inst. de Act.* eleganter probari potest, ubi hæc generalis habetur ratio; *inhumanum erat spoliatum fortunæ suis in solidum damnari. conf. Manz. Patroc. Debit. dec. 3. qu. 2. Carpzov. Asyl. debit. c. 4. n. 318 seqq. d. tr. c. 4. sect. 7.* Hæc de beneficiis Debitorum sine culpa sua obxatorum attulisse sufficiant, cum plenissima horum discussio limites disputationis meæ transcendat. Vid. autem de his & aliis Dn. Mev. & Carpzov. *in sep. cit. tract.* Coronidis loco quaeritur, si Creditoris & Debitoris par sit inopia, cui hoc casu succurrendum. *Manz. in Patroc. Deb. Decad. 3. qu. 6. debitori.* Sed recte Dn. Mev. *in d. tr. c. 6. n. 98. seqq.* contra Manzium statuit, quod Creditori potius hoc casu consulendum sit: nam privilegiatus contra privilegium, non utitur suo privilegio.

CAPUT III.
Tradit Regulam:

Qui non habet in ære, luat in corpore:

I.

Varia in Jure Debitoribus concessa beneficia debitoribus ex delicto neutiquam profunt, cum tanquam legum violatores legum beneficiis indigni sint, *arg. l. 30. ad SCr. Vellej. l. 37. ff. de minor. Menoch. de A. F. Q. c. 447. n. 17.* Nec ipsa Paupertas delictis patrocinium impetrare potuit, *l. 4. §. 1. Et 2. ff. Quod cum eo qu. l. 18. §. 1. ff. solur. Matr. Carpz. p. 4. c. u. d. 7.* haud ignoscendum enim ei, qui obtentu paupertatis turpissimam vitam elegit, *l. 43. §. 5. ff. de Rit. nupt. Carpz. p. 4. c. 29. d. 10.* Sed habeat locum vulgata Juris regula: *Qui non habet in ære, luat in corpore l. 7. §. 3. ff. de Jurisd. l. 15. ff. de in jus voc. l. 1. in fin. ff. de pœn. lult. C. de Mod. Multæ. l. 4. C. de Serv. fugitiv. 2. F. 53. in fin. c. 17. X. de Judais c. 5. X. de dol. & contumac.* Et præbeat subsidiarium tergum, cui non suppetit pecunia, *Zaf. in Saz. Inst. de Aet. n. 25. Schneidew. in d. §. n. 56.* Interest namq; Reipublicæ ne delicta mancant impunita. Inopes itaq; si deliquerint, cum ob æris inopiam pœnam pecuniariam præstare non possint, ne impuniti plane relinquuntur, salus publica efflagitat, ut hæc pœna pecuniaria in corporis afflictivam commutetur, quia alias latissima delinquendi aperiretur fenestra.

II.

Hæc surrogatio autem pœnz corporalis in locum pecuniariæ fieri non potest, nisi a Judice merum Imperium habente, *l. f. ff. de in jus voc. l. 1. §. f. ff. de pœn.* ubi hæc potestas castigandi refertur ad Præfectos & Præsides: accedit, quod ii, qui graviore animadversione erant coercendi, quam simplex Jurisdictio permittebat, ad Præfectum Urbis puniendi

endi fuerint remissi, ut patet ex §. 10. *Inst. de suspect. tutor.* nam jus multæ dicendæ etiam Prætori cæterisque, qui jurisdictionem habent, competeat, l. 2. §. ff. *de Judic.* Graviorem autem animadversionem seu Imperium quod dicitur merum Præfectura urbi sibi vindicavit, l. ff. *de Offic. Præf. Urb. Vinn. in Comment. ad d. §. 10.* Ex quibus colligitur, quod mero imperio destitutus, si delinquentem ob inopiam in pecuniariam pœnam condemnare non possit, eum remittere teneatur, ad Magistratum merum Imperium habentem. Excipienda tamen hic est modica coercitio l. 5. §. 1. *de Offic. ejus cui.* quo spectat pœna carceris, l. 9. §. ff. *ad L. Jul. pec.* Et quamvis nonnulli sint, qui putent, quod carcer non sit pœna, sed saltem reorum custodia, l. 8. §. 9. ff. *de pœn.* quo etiam respiciunt verba D. P. S. O. art. 11. *Das die Gefängniß zu Behaltung, und nicht zu schwerer gefährlicher Peinigung soll gemacht werden. conf. Besold. in Thesaur. Pract. & Wehn. in Obs. Pract. voc. Gefängniß.* quod regulariter quidem verum est, quia tamen & carcer inter pœnas recte referri possit, nullus dubito ob text. express. l. 28. §. 4. ff. *de pœn. l. 1. §. ff. de Aleat. & P. S. O. art. 157. v. wo aber der Dieb. conf. Manz. Patroc. Debit. Dec. n. 9. 4. n. 6. Habn. ad Wesf. tit. d. pœn. n. 9.*

III.

Notandum porro, quod hæc commutatio pœnæ pecuniariæ fieri possit non tantum parte petente, sed etiam non petente imo invita parte adversa, si sc. agatur Criminaliter ad pœnam fisico applicandam, cum ipsa lex pœnam convertendi potestatem hoc casu Judici tribuat. l. 1. §. ff. *de pœn.* Si vero agatur civiliter ad pœnam actori applicandam, aut refectionem damni illati, & compensationem interesse, Judex invita parte neutiquam pœnam pecuniariam in corporalem transmutare potest in præjudicium partis, cum aliud pro alio invito creditori solvi non possit. l. 2. §. 1. ff. *de reb. Cred.* Sed potest actor expectare usque dum adversarius ad pinguiorem fortunam pervenerit. *conf. Farin. Prax. Crim. lib. 1. tit. 3. qu. 26. n. 2. Boer. Decis. 349 n. 10.*

u. 10. verb. secundo fis. Menoch. de d. J. Q. l. 2. cont. §. c. 447. n. 22. Fas. in l. 7. de Jurisd. n. 28. Schneidew. ad §. 12. Inst. Act. n. 59.

IV.

An vero Judex pœnam remittere possit quæritur? & plâ-
cet sententia distingventium inter pœnam ordinariam statu-
tam sc. & expressam a lege, ut in cas. §. 12. *Inst. de Act.* & pœnam
extraordinariam seu mulctam, & illam remitti non posse, cum
Judex ad legum normam præcise adstrictus sit, l. 15. ff. *in fin. ad*
Mancip. Hanc vero remitti posse ob l. 6. ff. *de Off. Pres. conf.*
Ant. Manb. de Crim. ad l. 47. tit. 3. c. 3. n. 6. & l. 48. tit. 18. c. 5. n. 9.
non tamen præcise tenetur Judex eam remittere, ut vult *Farinac. d. qu. 26. n. 20. Costal. in d. l. de Offic. Pres. Schneidew. ad §. 12.*
Instit. de Act. n. 60. 61. qui docet, quod hoc casu profit pauper-
tas, sed potest etiam eam in pœnam corporalem commutare,
ut recte docet *Menoch. d. c. 447. Clar. d. qu. 95. n. 8.* quamvis si mul-
cta semel remissa fuerit, exigi non possit, etiamsi reus ad pingvi-
orem fortunam pervenerit, l. 6. ff. *de Offic. Presid.* Limitanda
tamen hæc assertio in casu si pœna actori applicanda, in
cujus præjudicium ea remitti non debet, cum nemini jus quæsitum
auferrî possit: *add. Tiraquell. de pen. temp. Caus. 32.*

V.

Restringit autem *Dn. Farinac. d. qu. 26. n. 19. & Bachov. in*
Newt. in l. 6. ff. de Off. Pres. licentiam commutandi pœnam pe-
cuniariam, ante sententiam latam, cum post sententiam la-
tam Judex dicatur functus officio, ita ut post eam neque muta-
tam neque corrigere amplius possit, l. 42. ff. *de Re Jud. l. 1. §. in ff.*
d. quæst. 155. ff. de Re judic. Sed & post dictatam jam pœnam
pecuniariam Judicem in ejus locum corporalem substituere
posse certum est, cum ipsa necessitas hanc pœnæ commutatio-
nem desideret, ne impunitate sua gaudeant delinquentes.

VI.

Hæc surrogatio pœnæ corporalis in locum pecunia-
riæ adeoq. necessaria est, ut condemnatus in pœnam pecu-
nia-

niariam, etiam si offerat cedere bonis, non liberetur, sed opus sit, ut luat in corpore, *Clar. 5. sent. §. fin. qv. 59. n. 5.* Regulariter enim in Obligationibus ex maleficio descendentibus non potest quis uti beneficio cessionis bonorum. *l. ff. §. f. qua in fraud. Credit. Clar. d. l. Farinac. d. qu. 26. n. 2. Covarruv. Var. Resl. 2. c. 1. n. 8. Jafon. in l. 7. ff. de Jurisd. n. 27.* Quid autem si reus solvendo sit, malit tamen subire poenam corporalem, quam pecuniariam, num audiendus? quod omnino negandum, & præcise cogendus est solvere poenam pecuniariam, cum nemo sit Dominus membrorum suorum. *Farinac. de qu. 26. n. 15. Bar. Dec. 349. n. 10. add. Clar. 5. sentent. §. fin. qu. 95. n. 7.*

VII.

An autem hæc poenæ surrogatio tantum in personis vilibus, ut servis & aliis infimæ conditionis hominibus, an etiam in Nobilibus & aliis honestis personis locum habeat, variant mirum in modum Interpretes. Prius defendunt *Zaf. in §. 12. Inst. de Act. n. 25. Farinac. all. qu. 26. n. 18. 21. 22. Covarruv. Var. Resl. 2. c. 9. n. 4. Schneidew. ad §. 12. Inst. de Act. n. 58. Manz. Patroc. Debit. decad. 1. qu. 4. n. 13. Speckhahn. cent. 1. qu. 40. n. 5. ob l. 10. §. 1. 28. §. 2. ff. de pen. ubi expresse dicitur, quod honestiores fustibus non subjiciantur: accedit, quod quælibet poena corporalis in personis honestis gravior sit quacunque pecuniaria, *d. l. 10. in fin.* & sic majori punirentur poena, quam meretur delictum, quod tamen absurdum. In vilibus vero personis hoc secus est: Nam in illis poena corporalis gravior non est poena pecuniaria, tum tales personæ sæpius ita induratae ad poenas sint, ut plagas etiam contemnant. *Schneidew. d. l. n. 58. Speckhahn. cent. 1. qu. 40. n. 6.* Nec obstat, quod nulla personarum ratio habenda sit in Judiciis: Nam multis in casibus aliud in jure statutum in Nobilibus, aliud in vilibus & abjectis. *Menoeb. cit. c. 447. n. 13. Costal. in l. 7. ff. de Jurisd. ibique all. Salicet.* Unde etiam est, quod Nobilis sæpius mitius puniatur quam plebejus, quia minor poena in ignobili major in nobili *c. 1. X. de Cleric. Venat. Schneidew.**

deo. d. l. n. 62. add. Thraquell. de temp. pen. caus. n. 31. n. 5. Franzk. ad tit. de F. & F. n. 84. & Eckolt. d. t. §. 12. Alii vero, inter quos est Gomf. in §. item si quis Inst. de Act. n. 42. posterius tventur, ita ut docet Menoch. d. d. F. Q. d. c. 447. n. 7. hoc ipsum non tantum obtineat in laico, sed etiam in Clerico, si pœnam fisco deferendam solvere non possit, modo fiat a suo Judice per c. Archi-episc. de Rapt. Si mea hac in re est expromenda sententia, multum hic prudentis judicis arbitrio tribuerem, qui tamen probe perspiciat, ne quid durius aut remissius statuatur; nec enim severitatis nec Clementiæ gloria affectanda est, sed perpenso judicio, prout quæque res expostulat, statuendum. l. n. ff. de Pen. l. 28. ff. eod.

II.

Ceterum sunt nonnulli, qui asserunt, quod regula hæc: *Qui non habet in are, luat in corpore*, restringenda sit ad eos tantum, qui deliquere in fraudem legis scientes se non posse solvere pœnam pecuniariam: Communiter tamen *Dd. doc. Clar. l. 5. sent. §. fin. qu. 95. n. 3.* tenent contrarium, scilicet, quod indistincte hæc regula habeat locum, sive deliquerint cum ea cogitatione sive non, *Farinac. l. 1. t. 3. qu. 26. n. 1.* Non extendenda tamen hæc regula est ad heredes defuncti, cum nemo alterius crimini successor constitui possit, *l. 26. ff. de pen. & pœna ulterius progredi non debeat, quam reperiatur delictum. l. 22. de pen.* Neque etiam ad fidejussores: Nemo enim se ad pœnam corporalem obligare potest, quoniam membrorum suorum nemo Dominus videtur, *l. 13 ad l. Aquil. d. Crim. ad lib. 48. t. 14. c. 2. n. 14.* Neque Justitiæ ratio patitur eum, qui non deliquit, pœnas hujusmodi sustinere *l. 22. C. de pen.* Quamvis fidejussores ob dolam graviore quoque coercitione extra ordinem coerceri possint *l. 4. ff. de Custod. & exhib. Reor. ibique Brunn. conf. Vin. ad §. 1. Inst. de Fidejuss. n. 28.*

IX.

Spectatis itaque personis, quæ possint in pœna pecu-

niaria locum substituere corporalem, ut & iis quibus infligi possit ejusmodi poena subsidiaria. Restat ut paucis etiam demonstrarem, an in omnibus delictis hæc regula locum habeat, & quamvis nonnulli velint, quod etiam in minimis delictis, imo si deficiat delinquens in solutione partis poenæ, in qua condemnatus est, etiam in unico nummo poena pecuniaria in corporalem commutari possit, *Menoch. de A. F. Q. l. 2. c. 447. num. 8. Clar. d. qu. 95. n. 6.* a qua opinione tanquam communitur ut dura in judicando recedendum non esse monet, *all. Clar. d. l. Farinac. d. qu. 26. n. 9. Gomez. in §. 12. d. Act. n. 18.* Dissentit tamen *Jafon. l. 7. de Jurisd. n. 28. Speckhahn. cent. 1. qu. 40. n. 8.* quorum sententiam confirmat *l. uff. de pen. ubi J. Crus Marcianus* expresse tradit, quod in levioribus causis proniores ad lenitatem esse debeant Judices. Nec pro minimis poena pecuniaria in corporalem transmutari debet, nec propter leves abusiones aut transgressiones pauperes corpore puniendi sunt. *Tiraquell. d. Jud. in reb. exig. ferend. concl. 7. Schneidew. ad §. 12. Inst. de Act. n. 60.* Quoties vero pecuniaria poena in corporalem mutatur, ipso jure liberatur reus, ita ut amplius conveniri non possit, etiamsi ad meliorem fortunam pervenerit. *l. 17. §. 4. & 6. ff. de Injur. l. 7. ff. de Jure Patron. Costal. in. l. 7. ff. de Jurisd. Jafon. d. l. n. 29. Farinac. de qu. 26. num. 24.* Per hanc poenam corporalem enim videtur recessum a poena pecuniaria, quasi per illam novatio facta censetur. *Gomez. in §. 12. Inst. d. Act. n. 27. in fin.*

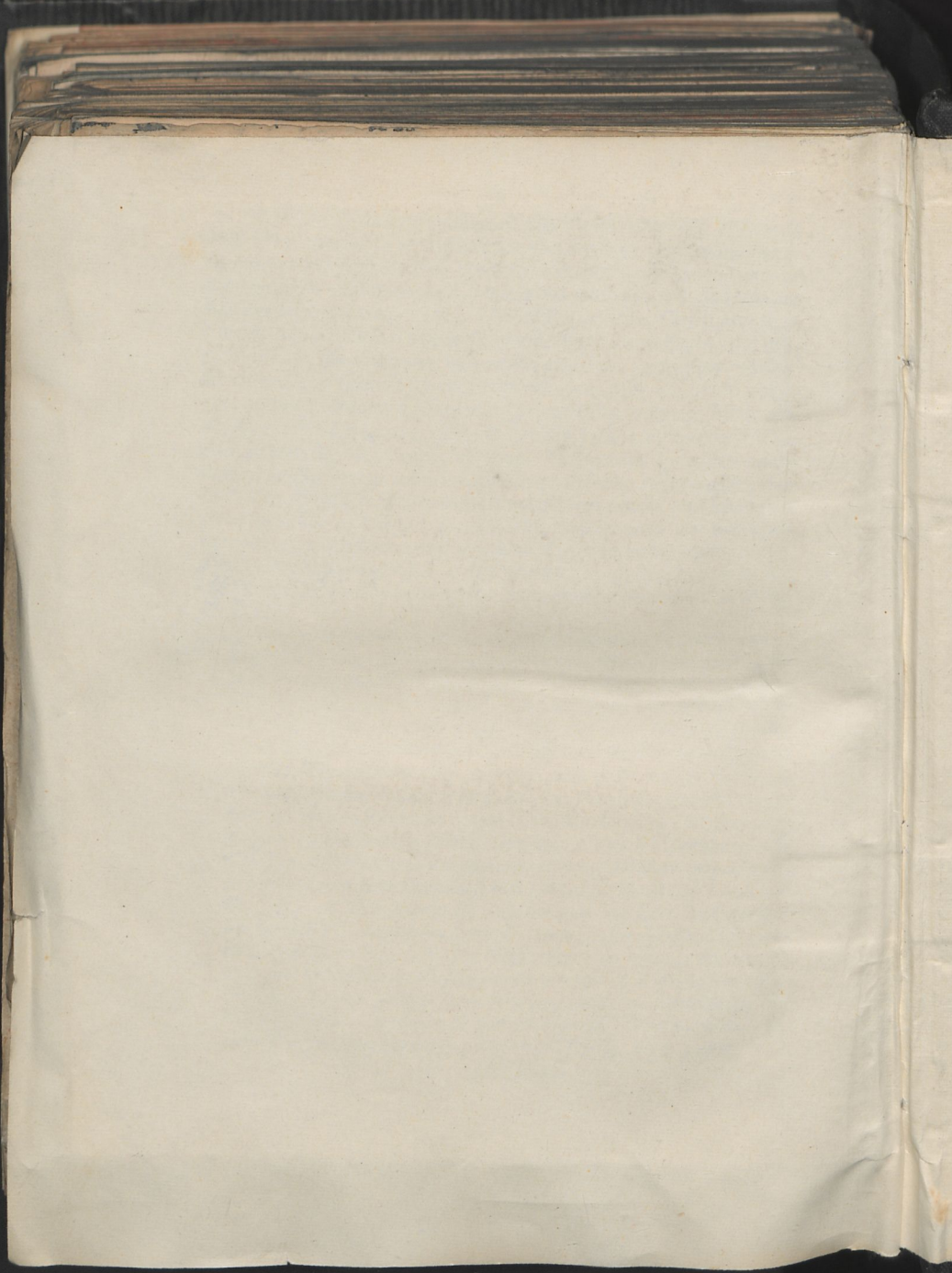
SOLI DEO GLORIA.

Rostock, Diss., 1683-88.

ULB Halle

004 165 25X

3

Sb.

VD 17

225
1686, 1 d

DISPUTATIO INAUGURALIS JURIDICA
DE
GERMANORUM PROVERBIO:
**Es nichts ist, da hat der
Kaiser sein Recht verlohren.**

b. e.
DE
ACTIONE INANI,
QVAM
DEO OPTIMO MAXIMO AUSPICE,
permissu & decreto
Amplissimi Jctorum Ordinis,
PRÆSIDE
DN. JOANNE FESTINGIO,
Jcto, Pandect. P. P. famigeratissimo, Serenissimi Ducis
Sverino - Megapol. Confiliario & Ducal. Consist. Assessore
gravissimo, h. r. Facult. Juridicæ Decano spectabili;
Dn. Patrono omni honoris & observantiæ cultu devenerando,
PRO LICENTIA
Summos in utroque Jure honores & Privilegia Doctoralia
rite legitimeque capeffendi
Publice ventilandam proponit
JOACHIMUS ZNOR, Wilm.
IN AUDITORIO MAJORI, horis ante & pomeridianis
ad d. XXII. Aprilis A. M DC LXXXVI.
ROSTOCHI, denuo recusa Anno MDCCXXIII.